

Валерій ТРОЦЕНКО

*кандидат педагогічних наук,
професор кафедри спортивних ігор Університету
Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав, Україна
ORCID: 0000-0003-1109-0534
e-mail: trotsenko_vv@ukr.net*

Сергій СЕМБРАТ

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри спортивних ігор Університету
Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав, Україна
ORCID: 0000-0002-8589-6007
e-mail: Sembrat.s@ukr.net*

Юрій КРИВЕНКО

*кандидат історичних наук, доцент
доцент кафедри спортивних ігор Університету
Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав, Україна
ORCID: 0000-0001-8114-6543
e-mail: uriy_krivenko85@ukr.net*

Роман КРИВЕНКО

*старший викладач Університету Григорія Сковороди
в Переяславі,
м. Переяслав, Україна
ORCID: 0000-0003-3910-197
e-mail: romakrivenko15@gmail.com*

**РУХЛИВІ ІГРИ З ЕЛЕМЕНТАМИ СПОРТИВНИХ ІГОР У СИСТЕМІ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Анотація. У статті охарактеризовано рухливі ігри з елементами спортивних ігор в системі підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. Акцентовано увагу на сучасному етапі фахової підготовки здобувачів вищої освіти, які опановують професію вчителя фізичного виховання. Наголошено на формуванні високого рівня їхньої готовності до виконання педагогічної, науково-методичної, фізкультурно-спортивної, управлінської, освітньої, соціально-педагогічної, оздоровчо-рекреаційної, корекційно-розвивальної, культурно-освітньої роботи. Окреслено головну умову успішної роботи

спеціаліста з фізичної культури та спорту – належне володіння активними та основними рухливими та спортивними іграми, а саме: футболом, баскетболом, волейболом, гандболом, які включені до різних освітніх програм з фізичного виховання. Підкреслено необхідність глибоких знань щодо структури, техніки та тактики цих видів спорту.

Зазначено, що ігрова діяльність – це особливий вид рухової активності, яка не лише допомагає дітям пізнавати світ, а й фізично готує їх до нього.

Закцентовано особливу увагу на тому, що ефективне виховання особливості можливе лише за допомогою відповідних методів, до оволодіння якими має бути готовий майбутній педагог, а також на іграх як засобу фізичного виховання та методу організації дитячого колективу. Через ігрові заняття дитина входить у світ знань, починає вивчати абетку науки на позитивному емоційному фоні, засвоює духовні цінності (Денисенко, 2021; Наумчук, 2021; Шиян, Омеляненко, 2012).

Ключові слова: фізична культура, рухливі та спортивні ігри, ігрова діяльність.

Постановка проблеми. Вчитель, який хоче отримати конкретний результат від гри, включеної до уроку, повинен проаналізувати кожен елемент цієї гри, тобто розділити її на складові частини та проаналізувати їхню взаємодію. Це дозволить учителю зрозуміти структуру гри й правильно її провести, і, звичайно ж, досягти бажаного результату в розвитку фізичних здібностей учнів.

Що потрібно знати вчителю, щоб провести аналіз гри? Перш за все, потрібно визначити, з яких елементів переважно складається гра (біг, стрибки тощо). Потім – загальний характер рухів, що виконуються в грі (силовий рух, швидкий рух тощо); які снаряди застосовуються та який характер роботи з цими снарядами (набівні м'ячі – кидання, ловля); які групи м'язів переважно використовуються для виконання руху в грі та характер роботи цих м'язів; у чому і коли з'являються ознаки фізичної та розумової втоми; які моменти гри найцікавіші, а які – ні; які ситуації найнебезпечніші для отримання травм; які елементи гри можна використовувати для освітньої роботи.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні особливостей методики використання рухливих ігор з елементами спортивних ігор (баскетбол, волейбол, футбол, гандбол) у системі підготовки майбутнього вчителя фізичної культури для забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Педагогічна діяльність вчителя фізичного виховання вимагає від нього певних якостей. Однак, узагальнивши практичний досвід викладачів-випускників факультету фізичного виховання, проаналізувати дані про практику молодих викладачів, можна констатувати, що рівень підготовки майбутніх спеціалістів у галузі фізичного виховання все ще не відповідає вимогам сьогодення. Тому впровадження комплексної системи підготовки вчителів цього профілю вимагає суттєвих змін в організації освітнього процесу у вищих педагогічних навчальних закладах.

Саме тому вища освіта (зокрема, педагогічна) зіткнулася з серйозними проблемами поєднання енциклопедичної освіти та вузької спеціалізації, єдиного навчального плану та індивідуальних навчальних планів здобувачів освіти, а також управління їхнім особистісним розвитком. У зв'язку з цим, одним з актуальних питань у підготовці майбутніх учителів фізичної культури є підвищення їхньої професійної майстерності, однієї з її складових – методичної підготовки, до майбутньої діяльності (Боляк, Коломєць, Ребрина, Боляк, 2021; Онищук, 2019).

Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя фізичної культури у закладах вищої педагогічної освіти має виняткове значення, де необхідно забезпечити освітній процес не лише озброєнням його спеціальними знаннями, вміннями і навичками, а й розвитком та виявленням індивідуальних можливостей, професійних якостей, інтелектуального потенціалу.

Серед різних засобів фізичного виховання широко використовуються рухливі ігри з елементами спортивних ігор. Граючи, діти набувають життєво важливих розумових навичок та інтелекту, розвивають мужність, волю, кмітливість, повагу до суперника та інші загальнолюдські якості.

В основу групування ігор покладено розподіл їх за приналежністю до ігрових видів спорту (баскетбол, волейбол, футбол, гандбол). При цьому також враховувались ступінь рухливості, види рухів та вік здобувачів освіти, як це зазначено у шкільній програмі з фізичної культури. Розподіл ігор необхідно вважати умовним тому, що одна й та сама гра зі зміною правил і видів рухів, з додатковими завданнями може використовуватися для різних видів спорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фізичне виховання підростаючого покоління складає невід'ємну частину сучасного виховання. Воно здійснюється в єдності з моральним, розумовим, естетичним і трудовим вихованням, бо метою освіти є підготовка всебічно розвинених особистостей, фізично здорових і загартованих, здатних плідно трудитися в різних галузях.

Основними завданнями фізичного виховання в школі є зміцнення здоров'я, сприяння правильному фізичному розвитку, навчання здобувачів освіти життєво необхідних рухових навичок, формування фізичних, вольових і моральних якостей.

Ігрова діяльність – один з найбільш дієвих засобів різнобічного виховання дітей, неодмінний супутник щасливого дитинства. Значною має бути питома вага рухливих ігор на уроках фізичної культури для здобувачів освіти початкової школи: вони впливають різнобічно на розвиток юного організму, підвищують емоційне забарвлення уроку і виховний ефект.

У початкових класах рухливі ігри з елементами спортивних ігор сприяють швидкому і ефективному засвоєнню основних рухів, розвитку рухових, вихованню вольових і моральних якостей, позитивних рис характеру дитини. Заняття рухливими іграми з елементами спортивних ігор, крім вирішення освітніх, оздоровчих і виховних завдань, поступово підводять учнів початкової школи до оволодіння вправами (Круцевич, 2008; Онищук, 2019; Шиян, Омеляненко, 2012).

Рухливі ігри з елементами спортивних ігор проводяться разом із початковою гімнастикою, легкою атлетикою, тренуваннями з катання на лижах, спортивними іграми та уроками плавання. Здатність організовувати та проводити динамічні ігри, з повним усвідомленням їхньої мети, є важливою складовою професійної підготовки вчителів початкової школи та вчителів фізичної культури.

У процесі ігрової діяльності максимально розкриваються індивідуальні особливості та якості дитини. Гра буде корисною, а її мета буде реалізована лише за умови, що вчитель вміло її підбере, правильно пояснить мету та зміст, створить необхідний настрій та професійно проведе гру.

Під час організації гри та програми завжди дотримуються основних дидактичних принципів. Як і всі освітні заходи, ігри на свіжому повітрі повинні бути чітко спланованими. Хороші ігри відповідають цілям кожного конкретного уроку, фізичній підготовці школярів, кілке ості школярів у класі, місцю проведення уроку, наявності обладнання тощо.

У процесі гри вчитель, має уважно керувати нею, спрямовувати у потрібне русло; жестами, зауваженнями, додатковими поясненнями регулювати навантаження, сприяти вирішенню поставлених завдань.

Керівник повинен бути організатором гри і вихователем дітей у процесі її проведення. Використовуючи рухливу гру, він зобов'язаний сприяти:

- 1) зміцненню здоров'я дітей і їх правильному фізичному розвитку;
- 2) оволодінню здобувачами освіти життєво необхідними руховими навичками, уміннями й удосконалювати їх;
- 3) виховувати в дітей необхідні морально-вольові і фізичні якості;
- 4) прищеплювати школярам організаторські навички та звичку систематично самостійно займатися іграми.

У рухливій грі яскраво виявляється індивідуальність дітей. Вивчивши їхній характер і поведінку в грі, керівник зможе запобігати надмірній збудливості, врегульовувати суперечки, забезпечувати дотримання правил, протидіяти нечесності та іншим негативним проявам поведінки (Москаленко, Сороколіт, Турчик, 2020).

У колективних іграх керівник навчає гравців здійснювати спільні дії для досягнення ігрової мети, що сприяє вихованню почуття товарищескості, колективізму, відповідальності за поставлені завдання, старанності у доведенні своєї роботи до логічного завершення.

Керівнику необхідно визначити основні завдання, які він має намір реалізувати під час проведення тієї чи іншої гри (наприклад, удосконалення навичок кидка та ловлі м'яча, кидка в ціль, закріплення навичок, отриманих на заняттях з гімнастики, легкої атлетики, тренування у гравців сміливості, координації дій, колективізму, тренування навичок орієнтування на місцевості тощо).

Провідним у вихованні є принцип свідомості та активності. Перед грою керівник повинен пояснити дітям значення та завдання цієї гри, а також правила поведінки під час її проведення. Знання того, як поводитися з гравцями, дозволяє покращити гру, творчо збагатити її. Водночас значно

зростає інтерес учасників, посилюється виховний вплив гри. Дітей треба навчати свідомо ставитися до своїх дій та вчинків у грі, аналізувати власні успіхи та помилки, поведінку та вчинки своїх друзів. Активність підвищується, якщо здобувачі освіти добре засвоїли правила гри. Дуже корисно повторювати гру; тоді поведінка зайнятих дітей стає більш усвідомленою, покращується їхня моторика, вони стають більш активними в грі, ускладнюють старі правила, створюють нові варіанти (разом з керівником або під його контролем). На активність дітей також впливає їхній інтерес до гри, який значною мірою залежить від того, як керівник підготувався до гри. Активність дітей у грі слід використовувати для розвитку організаторських здібностей. Вчитель повинен навчити дітей грати самостійно, доручати їм виконувати роль тренерів, капітанів, залучати їх до розмітки квадрата тощо. Поступово їм надається більше автономії в організації та суддівстві гри. Капітани команд керують діями команд, а суддя, обраний з учасників, стежить за точним дотриманням правил. Під час гри вчитель тактовно допомагає гравцям та спрямовує їх. Коли діти добре засвоюють гру та приєднуються до ігрової команди, керівник може довірити роль свого помічника комусь із учасників гри. Це не означає, що гру слід проводити без педагогічного нагляду. Ігрова діяльність дітей повинна спрямовуватися керівником гри, але так, щоб діти не відчували тиску з його боку. Щоб діти грали свідомо та активно, необхідно створити у них правильне уявлення про гру. Вчитель повинен чітко та яскраво пояснити гру. Образність особливо важлива під час пояснення сюжетних ігор дітям молодшого шкільного віку. Пояснення не повинно бути надто детальним, щоб не обмежувати самостійне мислення дітей, не пригнічувати їхню активність. Самосвідомість дозволяє гравцям використовувати свої якості. Зосереджуючись на головному, діти, які цим займаються, легше орієнтуються в грі, підпорядковуючи головне всьому іншому. Під час навчання рухливим іграм можна використовувати не лише дисплеї, а й наочні посібники, а саме: інвентар, малюнки, що показують розміщення ігрових зон та розміток, фотографії окремих моментів гри (Крутій, Деснова, Замелюк, 2022).

Ігровий метод слід застосовувати по-різному, залежно від віку учнів. Для дитини спортивна гра є звичайною формою рухливої активності. Тому ігровий метод проведення ігрових занять – найкращий у роботі з дітьми. За допомогою ігор, які проводяться з метою розвитку фізичних здібностей, зміцнюються всі м'язи тіла, що є важливою умовою фізичного розвитку дітей. У 13 років діти повинні брати участь лише в доступних їм іграх та опановувати прості рухові навички, а саме: біг на короткі дистанції, стрибки в довжину, кидання м'яча, лазіння.

Під час гри діти допомагають вчителю добирати фізичне дозування для кожного з них. У грі діти проявляють свої індивідуальні особливості, які вчитель може легко помітити і вивчити.

Дітям 13-14 років слід обмежувати участь у власних силових іграх, оскільки вони швидко їх втомлюють. Треба надавати перевагу іграм з бігом, стрибками та киданням тенісних м'ячів. У грі діти повинні мати приблизно однаковий

рівень підготовки, оскільки однакове навантаження може по-різному впливати на них: для фізично слабких воно буде помірним, а для сильних – недостатнім.

Хлопцям віком 16-17 років слід пропонувати ігри для розвитку сили. Вибираючи ігри для різних груп дітей, необхідно враховувати їх вік. Ігри з техніки виконання мають відповідати віковим особливостям дітей. На уроках повинні бути періоди короткого відпочинку. В іграх діти зазвичай виконують роботу середньої та дуже високої інтенсивності. При цьому чергуються виконання фізичних вправ та відпочинок, що позитивно впливає на серцево-судинну систему та весь організм в цілому. Добираючи ігри, необхідно дотримуватися відомого педагогічного правила – поступового переходу від легкого до складного. Для визначення ступеня складності гри слід враховувати кількість елементів, що входять до гри (біг, стрибки, кидання тощо). Ігри з меншою кількістю елементів легші (Боляк, Коломоєць, Ребрина, Боляк, 2021; Шиян, Омеляненко, 2012).

З психологічного боку треба розрізняти ігри, в яких увага зосереджена на одній дії. В естафетах та іграх, увага зосереджена на багатьох діях. Вправа, яка вимагає тривалої односторонньої уваги, є більш виснажливою.

Під час добору ігор необхідно враховувати спрямованість уроку. Для розвитку швидкості бігу потрібно використовувати ігри зі стрибками, прискореннями, бігом тощо; для розвитку металевої сили – грати в ігри з метанням; для розвитку стрибучості – використовувати ігри, в яких є стрибки, ловіння м'ячів у польоті та інші. Важливо продумати, до якої частини уроку включати ігрові вправи, естафети, рухливі та спортивні ігри. Простіші та легші ігри можна використовувати на перерві, а складніші – в кінці основної частини уроку.

Плануючи ігри, необхідно враховувати внутрішній зв'язок між ними та послідовність оволодіння навичками, набутими у гімнастиці, легкій атлетиці та інших видах фізичних вправ. Набуті знання та навички повинні базуватися на попередніх та підкріплюватися новими. Ці навички повинні вдосконалюватися в нових іграх та доповнюватися новими. Переходити від знаних ігор до нових треба поступово. Водночас варто зосередитися на вже знаних іграх. Для цього необхідно вводити нові правила та умови в нових іграх, подібні до тих, у які вже грали; послідовно підвищувати вимоги до оволодіння навичками та вміннями. Подібність дій полегшує перехід до нових, дещо ускладнених дій.

Вивчаючи нові ігри, вчитель повинен враховувати набуті здобувачами освіти навички та знання, поступово їх ускладнювати. Нові ігри повторюють елементи старих, але в більш складній формі. Кожна гра повинна настільки складною, щоб учасник міг подолати перешкоди на шляху до досягнення мети.

Гра, в якій гравці не долають труднощів, не докладають зусиль, не може зацікавити дітей і не має педагогічної цінності, оскільки не розвиває силу волі та якості гравців. Силкові ігри мають велике значення для підвищення впевненості. Нецікаві ігри знижують інтерес до занять і перевантажують їх. Дуже важливо розподілити ролі в грі відповідно до сильних сторін та можливостей школярів. Для цього необхідно знати кожного школяра та

враховувати індивідуальний підхід. Слабкі діти повинні навчитися долати труднощі в грі. Перед ними слід чітко формулювати завдання. Під час повторення ігор переформовані рефлекторні зв'язки стають стійкішими, нові способи руху засвоюються швидше. Чим краще учні знають правила гри, тим досконалішими стають їхні навички, тим цікавішими вони для них є. Це пов'язано з тим, що кількість улюблених ігор дітей зазвичай обмежена. Улюблені ігри мають великий освітній потенціал, але це не означає, що грати потрібно лише в них. Необхідно рекомендувати дітям ігри, різноманітні за змістом, які сприяють їхньому різнобічному розвитку (Sobko, Babenko, 2022).

Однак неможливо запропонувати дітям зіграти в багато ігор за короткий проміжок часу. Діти повинні добре оволодіти правилами гри, удосконалювати свої розумові дії та навички поведінки. Для цього слід повторювати вже відомі дітям ігри, але зі складнішими правилами, фізичними діями та змістом. Заохпиви ігри рекомендується проводити регулярно. У цьому випадку діти міцно засвоюють правила та елементи гри та навчаються грати організовано у дворах, на дитячих майданчиках, вдома, залучаючи до них своїх друзів.

Учитель зобов'язаний підбирати корисні та цікаві ігри з елементами спортивних ігор для освітніх та виховних цілей, передавати свій досвід іншим. Вибір гри, насамперед, залежить від завдань уроку. Добираючи її, учитель враховує вікові особливості дітей, їх розвиток, фізичну підготовку, кількість дітей та умови проведення ігор, а також враховує вид занять.

На святах переважно використовуються масові ігри та атракціони, в яких можуть брати участь діти різного віку та підготовленості. Вибір гри безпосередньо залежить від місця її проведення. У невеликому вузькому залі або коридорі проводяться ігри з лінійною побудовою; ігри, в яких гравці грають по черзі. У великому залі або на площі можна проводити ігри з бігом, метанням великих і малих м'ячів, з елементами спортивних ігор (Шиян, Омеляненко, 2012).

Під час прогулянок та екскурсій містом використовуються місцеві ігри. Взимку на майданчику проводяться зимові ігри на лижах, ковзанах, санчатах, ігри зі снігом. Під час гри на свіжому повітрі необхідно враховувати погодні умови (особливо взимку). Якщо температура повітря низька, то всі учасники повинні діяти активно. Варто уникати ігор, у яких доводиться довго чекати своєї черги. У спекотну погоду краще використовувати ігри з низькою рухливістю, в яких учасники виконують ігрові завдання по черзі. Вибір гри також залежить від наявності інвентаря. Відсутність відповідного інвентаря та його невдала заміна, може призвести до зриву гри. Через великий інтерес дітей до спорту ми застосовуємо багато ігор з елементами спортивних ігор та інших видів спорту. Це дозволяє учням молодшого та середнього віку займатися різними видами спорту, а саме: баскетболом («Боротьба за м'яч», «М'яч капітану»), волейболом («Пасування волейболістів»).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Аналіз науково-методичної літератури показав, що організаційно-методичні принципи використання рухливих ігор з елементами спортивних ігор мають велике

значення в системі підготовки майбутніх учителів фізичної культури для забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Під час дослідження було виявлено, що ефективність методики застосування ігрових вправ викладачем може бути забезпечена шляхом дотримання таких методичних умов: підбір та адаптація різних ігрових вправ відповідно до необхідної інтенсивності фізичного навантаження, а також використання таких методичних прийомів для адаптації ігрових вправ: зміна кількості гравців, що беруть участь у грі; скорочення тривалості гри, включаючи перерви на відпочинок під час гри; зменшення розмірів дитячого майданчика; зміна умов гри відповідно до самопочуття гравців; поділ ігрових вправ на три зони інтенсивності; використання легких ігрових вправ як під час розминок, так і протягом основної частини тренування тощо.

Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури до професійної діяльності – складний, багатофакторний процес, у якому важливу роль відіграють як особистісні якості, так і рівень професійних знань та навичок.

Перспективу подальших розвідок буде спрямовано на вивчення та аналіз організаційно-методичних засад використання рухливих ігор з елементами спортивних ігор вчителем на уроках фізичної культури в закладах загальної середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Денисенко, Н. (2021). *Теоретичні і методичні засади формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури*. Доктор педагогічних наук. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова.

Наумчук, В. (2021). Використання спортивних та рухливих ігор у новій українській школі: реалії і перспективи. *Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді*. ХДУ. С. 133.

Шиян, Б. та Омеляненко, І. (2012). Оцінювання досягнень учнів загальноосвітньої школи з фізичної культури як засіб активізації їхньої діяльності. *Фізичне виховання в сучасній школі*. № 3. С.26.

Боляк, А., Коломоєць, Г., Ребрина, А., та Боляк, Н. (2021). *Нова українська школа: методика навчання фізичної культури у 1–4 класах закладів загальної середньої освіти*. Київ: Видавничий дім «Освіта», 161 с.

Онищук, С. (2019). Впровадження концепції Нової української школи на уроках фізичної культури. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, № 72(2). С. 83–87.

Круцевич, Т. (2008). *Теорія і методика фізичного виховання*. Київ: Олімпійська література, 2008. 391 с.

Москаленко, Н., Сороколіт та Н., Турчик, І. (2020). Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи «Нова українська школа». *Наук. часопис. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. за ред. О. В. Тимошенко. Київ. Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. Вип. 3К(123). С. 364–371.

Крутий, К., Деснова, І. та Замелюк, М. (2022). *Самодіяльна гра дитини дошкільного віку: важливість єдиних термінологічних підходів. Академічні студії. Серія: Педагогіка. №1. С. 122–133.*

Урбанська, О. та Киселиця, О. (2022). Особливості реалізації компетентнісного підходу до навчання учнів на уроках фізичної культури в НУШ. *Міжнародний науково-спортивний конгрес студентів та молодих вчених проводиться відповідно до плану наукової роботи кафедри фізичної культури та основ здоров'я ЧНУ імені Ю. Федьковича*, 126 с.

Ястреб, А. (2023). Особливості процесу вибору варіативних модулів навчальної програми з фізичної культури НУШ. *Магістерські студії. Альманах: Херсон ; Івано-Франківськ : ХДУ. С.651–655.*

Sobko, S., & Babenko, A. (2022). *Variative Modules of Sport Games in the New Ukrainian School*. Publishing House «Baltija Publishing»: International scientific conference. С. 110–112.

Shykyrynska, O., Kanarova, O. & Medun, L. (2022). Features of Soft Skills Development Children of Senior Preschool Age in Play Activity: Theoretical and Methodological Aspect. *Science and Education for Sustainable Development: Publishing House of University of Technology, Katowice*. P. 708–719.

REFERENCES

Denysenko, N. (2021). *Teoretychni i metodychni zasady formuvannia profesiynoi mobilnosti maybutnikh uchyteliv fizychnoi kultury*. Doktor pedahohichnykh nauk. Natsionalnyy pedahohichnyy universytet imeni M. P. Drahomanova. [in Ukrainian]

Naumchuk, V. (2021). Vykorystannia sportyvnykh ta rukhlyvykh ihor u novii ukrainskii shkoli: realii i perspektyvy. *Innovatsiini pidkhody do fizychnoho vykhovannia i sportu uchnivskoi ta studentskoi molodi*. KhDU. S. 133. [in Ukrainian]

Shyian, B. ta Omelianenko, I. (2012). Otsiniuvannia dosiahnen uchniv zahalnoosvitnoi shkoly z fizychnoi kultury yak zasib aktyvizatsii yikhnoi diialnosti. *Fizychnye vykhovannia v suchasni shkoli*. No 3. S.26. [in Ukrainian]

Boliak, A., Kolomoiets, H., Rebryna, A. ta Boliak, N. (2021). *Nova ukrainska shkola: metodyka navchannia fizychnoi kultury u 1–4 klasakh zakladiv zahalnoi serednoi osvity*. Kyiv: Vydavnychiy dim «Osvita», 161 s. [in Ukrainian]

Onyshchuk, S. (2019). Vprovadzhennia kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly na urokakh fizychnoi kultury. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*, No 72(2). S. 83–87.

Krutsevych, T. (2008). *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia*. Kyiv: Olimpiyska literatura, 2008. 391 s. [in Ukrainian]

Moskalenko, N., Sorokolit, N. ta Turchyk, I. (2020). Kliuchovi kompetentnosti u fizychnomu vykhovanni shkolariv v ramkakh reformy «Nova ukrainska shkola». *Nauk. chasopys. Seriia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport) : zb. nauk. pr. za red. O. V. Tymoshenko*. Kyiv. Vydavnytstvo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2020. Vyp. 3K(123). S. 364–371. [in Ukrainian]

Krutiŭ, K., Desnova, I. ta Zameliuk, M. (2022). Samodiialna hra dytyny doshkilnoho viku: vazhlyvist yedynykh terminolohichnykh pidkhodiv. *Akademichni studii*. Seriia: Pedahohika. No 1. S. 122–133. [in Ukrainian]

Urbanska, O., ta Kyselytsia, O. (2022). *Osoblyvosti realizatsii kompetentnisnoho pidkходу do navchannia uchniv na urokakh fizychnoi kultury v NUSH*. Mizhnarodnyi naukovy-sportyvnyi konhrec studentiv ta molodykh vchenykh provodytsia vidpovidno do planu naukovo roboty kafedry fizychnoi kultury ta osnov zdorovia ChNU imeni Yu. Fedkovycha, 126 s. [in Ukrainian]

Yastreb, A. (2023). Osoblyvosti protsesu vyboru variatyvnykh moduliv navchalnoi prohramy z fizychnoi kultury NUSH. *Mahisterski studii. Almanakh: Kherson ; Ivano-Frankivsk : KhDU*. S.651–655. [in Ukrainian]

OUTDOOR GAMES WITH ELEMENTS OF SPORTS GAMES IN THE SYSTEM OF TRAINING FUTURE PHYSICAL EDUCATION TEACHERS

Valerii TROTSENKO

Candidate of Pedagogical Sciences,
Professor at Sports Games Department,
Hryhorii Skovoroda Universit in Pereiaslav,
Pereiaslav, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1109-0534
e-mail: trotsenko_vv@ukr.net

Serhii SEMBRAT

Candidate of Sciences in Physical Education and Sports,
Associate Professor at Sports Games Department,
Hryhorii Skovoroda Universit in Pereiaslav,
Pereiaslav, Ukraine
ORCID: 0000-0002-8589-6007
e-mail: Sembrat.s@ukr.net

Yurii KRYVENKO

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor at Sports and Games
Department, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,
Pereiaslav, Ukraine
ORCID: 0000-0001-8114-6543
e-mail: uriy_krivenko85@ukr.net

Roman KRYVENKO

Senior Lecturer at
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,
Pereiaslav, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3910-197
e-mail: romakrivenko15@gmail.com

Abstract. At the current stage of mastering the teaching profession, a graduate of the Faculty of Physical Education must be well prepared to perform teaching, scientific and methodological, physical culture and sports, management, educational, socio-pedagogical, health and recreational, correctional and developmental, cultural and educational work. At the same time, an indispensable condition for the successful activity of a specialist in physical culture and sports is proper mastery of mobile and basic sports games – football, basketball, volleyball, handball, which are included in various physical education curricula, knowledge of their structure, techniques and tactics, teaching and training methods.

Emphasis is made on the formation of a high level of their readiness to perform pedagogical, scientific and methodological, physical culture and sports, managerial, educational, socio-pedagogical, health and recreation, correctional and developmental, cultural and educational work.

The main condition for the successful work of a physical education and sports specialist is outlined that include proper mastery of active and basic outdoor and sports games, namely: football, basketball, volleyball, handball, which are included in various educational programs in physical education. The need for in-depth knowledge of the structure, technique, and tactics of these sports is emphasized.

Special attention is paid to the fact that effective education of a particular feature is possible only with the help of appropriate methods, which the future teacher must be ready to master, as well as on games as a means of physical education and a method of organizing a children's team. Through games, the child enters the world of knowledge, begins to learn the alphabet of science on a positive emotional background, and acquires spiritual values.

Keywords: physical culture, outdoor and sports games, game activity.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2025 р.